

DIARI DE SESSIONS DE LA **COMISSIÓ DELS DRETS HUMANS** DEL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS

DLPM 2000-1996

Fq.Con.núm. 33/27

VII legislatura

Any 2009

Núm. 17

Presidència
de l'Honorable Sra. María de los Ángeles Suárez i Ferreiro

Sessió celebrada dia 12 de maig del 2009

Lloc de celebració: Seu del Parlament

SUMARI

COMPAREIXENCES del Sr. Joan Serra Tur, director del *Diario de Ibiza*, i del Sr. Juan Pablo Blanco Abadía, director de *Baleares Sin Fronteras*, per a l'elaboració de l'informe *Els drets dels menors davant les noves tecnologies i els mitjans de comunicació. Estat de la qüestió i propostes de futur.*

222

LA SRA. PRESIDENTA:

Bones tardes, senyores i senyors diputats. Començarem la sessió d'avui i en primer lloc demanaria si es produeixen substitucions.

Compareixences del Sr. Joan Serra Tur, director del *Diario de Ibiza*, i del Sr. Juan Pablo Blanco Abadía, director de *Baleares Sin Fronteras*, per a l'elaboració de l'informe *Els drets dels menors davant les noves tecnologies i els mitjans de comunicació. Estat de la qüestió i propostes de futur*.

Passam a l'únic punt de l'ordre del dia que consisteix en les compareixences del Sr. Joan Serra Tur, director del *Diario de Ibiza*, i del Sr. Juan Pablo Blanco Abadía, director de *Baleares Sin Fronteras*, per a l'elaboració de l'informe "Els drets dels menors davant les noves tecnologies i els mitjans de comunicació. Estat de la qüestió i propostes de futur". Els donam la benvinguda i en farem una breu ressenya biogràfica.

El Sr. Joan Serra Tur és periodista i tècnic de ràdio i televisió. Va començar la seva trajectòria professional l'any 1977 a Ràdio Popular d'Eivissa com a redactor dels programes informatius i posteriorment, des de 1983, va ser cap de programació de l'emissora. Entre 1977 i 1979 treballà també com a redactor del *Diario de Ibiza* i entre 1984 i 1988 va ser corresponsal a Eivissa de l'agència de notícies EFE, de Televisió Espanyola i dels diaris *El Día de Baleares*, *Diario de Mallorca* i *La Vanguardia*. L'any 1988 deixa la ràdio per incorporar-se al projecte de *La prensa de Ibiza* com a cap de redacció amb la missió de formar i organitzar l'equip periodístic del nou diari. El gener de 1989, poques setmanes després de l'aparició de *La prensa de Ibiza* va ser nomenat sots-director i, finalment, el maig de 1989 director del diari, càrrec que va mantenir al llarg de tota la vida de la publicació fins al seu tancament el 15 d'agost de 1993. L'octubre de 1993 entra a *Diario de Ibiza* com a director adjunt i el maig de 1994 és nomenat director, càrrec en el que continua actualment i des del qual ha participat activament en tot el procés de modernització de les instal·lacions, els equipaments i els continguts del diari degà de la premsa matutina de Balears, impulsat pel grup Editorial Prensa Ibérica que n'és el propietari des de 1991.

El Sr. Juan Pablo Blanco és director de *Baleares Sin Fronteras*.

En primer lloc tendria la paraula el Sr. Serra per tal de fer la seva exposició per un temps màxim de trenta minuts.

EL SR. DIRECTOR DEL *DIARIO DE IBIZA* (Joan Serra i Tur):

Gràcies, Sra. Presidenta. Senyores i senyors diputats. En primer lloc vull donar les gràcies a tots els membres d'aquesta comissió per haver-me convidat a intervenir en els treballs que porten a terme per tal d'analitzar la situació dels drets dels menors davant les noves tecnologies i els mitjans de comunicació i per pensar que el diari que represent i jo mateix podem fer alguna aportació de cara al futur. Amb tota modèstia, però també amb tota convicció intentaré no decebre aquesta confiança que m'heu fet.

La repercussió dels mitjans de comunicació sobre els al·lots i els adolescents em sembla una de les qüestions més delicades i transcendents a les quals avui en dia ens hem d'afrontar i ens hi hem d'afrontar tots, tota la societat en general, els poders públics, els mitjans de comunicació, per descomptat, però molt especialment els pares. Vull deixar ben clar des del principi que amb les idees que plantejaré hi ha sobretot la visió del periodista, però aquesta visió està basada, necessàriament, per la d'un periodista que a la vegada també és pare.

Fins no fa gaire els infants i els adolescents eren fidels seguidors de la televisió, s'apropaven relativament a la ràdio, a través de les fórmules musicals, i pràcticament no s'interessaven pels diaris, encara que la premsa sempre ha intentat atreure els al·lots, els joves, amb diferents propostes, generalment amb suplementos elaborats específicament per a ells i amb promocions per a infants d'aquestes que es regalen conjuntament amb el diari o es venen amb un petit sobre preu i que gairebé sempre han estat relacionades amb còmics, amb sèries o amb personatges popularitzats abans en la televisió o en el cine.

Aquesta realitat, però, ha canviat radicalment en pocs anys i en aquest moment internet és el mitjà de comunicació amb més penetració entre els joves. De fet, els estudis d'audiència que fan tant l'Associació per a la Investigació de Mitjans de Comunicació, la que elabora el conegut Estudi General de Mitjans, EGM, com el baròmetre de la comunicació i la cultura que publica la Fundació Audiències de la Comunicació i la Cultura o les investigacions sobre els perfils sociodemogràfics dels internautes que ha fet la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i de la Societat de la Informació demostren que els al·lots de més de catorze anys ja s'interessen més per internet que per la televisió o per qualsevol altre dels mitjans.

Fa pocs anys ens semblava que la premsa, la ràdio i la televisió amb el seu desenvolupament extraordinari i la seva gran capacitat de penetració social serien definitivament els grans mitjans de comunicació, però hem vist com en molt poc temps ha sorgit i s'ha imposat un mitjà nou, molt poderós, capaç d'integrar tots els altres i que ha tengut una expansió vertiginosa com ningú no es podia imaginar. Això ha passat amb internet, la xarxa global per la qual circula, avui en dia, la major part de la informació a tot el món. Les possibilitats d'internet són immenses i moltes d'elles encara estan per explotar. Internet pot oferir tot allò que ofereixen els altres mitjans, però simultàniament, no té límits, gairebé no necessita infraestructures i el seu efecte multiplicador és molt més gros que qualsevol dels mitjans tradicionals.

Hi ha a tot el món milers d'estudis, publicacions i investigacions sobre tots els aspectes de la relació entre els infants i els adolescents i els mitjans de comunicació i cap ni una d'aquestes aportacions no posa en dubte la influència enorme que avui en dia exerceixen els mitjans de comunicació, i particularment internet i la televisió, sobre els al·lots i les al·lotes. Aquesta influència es basa en la conjunció de dos elements fonamentals, per una banda l'extraordinària força suggestiva i persuasiva que tenen les imatges i per altra banda la vulnerabilitat d'uns espectadors o internautes joves, desprotegits, incapaços de processar adequadament l'allau d'imatges i missatges que reben diàriament.

En aquest moment no són ni l'escola ni la família les vies més importants de relació de les noves generacions amb el seu entorn, són els mitjans de comunicació, i molt especialment internet i la televisió, els que més condicionen l'aprenentatge d'actituds i conductes i, desgraciadament, ho fan al marge dels pares i dels educadors. És evident que els vertiginosos canvis que s'han produït dins la societat i en les estructures familiars les últimes dècades, el fet que les dones hagin renunciat a ser simplement mestresses de casa i s'hagin incorporat massivament al món del treball o la necessitat que els dos membres d'una parella tinguin una ocupació retribuïda per tal de poder tirar endavant una família repercuteixen directament o indirectament en l'educació dels infants. D'entrada aquests factors redueixen el temps de convivència i també el pes de la família en tot el procés de formació dels fills i el temps que cedeixen els pares l'ocupen, massa sovint, la televisió i internet, dos mitjans, com deia abans, amb una extraordinària capacitat per formar, però també per deformar.

Psicòlegs, pedagogs i sociòlegs adverteixen, i amb raó, dels perills d'una realitat que tots podem constatar fàcilment, que la televisió i internet ocupen la majoria del temps d'oci dels més joves a costa del temps que haurien de dedicar a les relacions familiars, a les relacions socials fora de casa amb els seus amics, a la lectura, a conversar, a jugar o a qualsevol altra activitat cultural o recreativa. Inevitablement el temps que es passa davant d'una pantalla de televisió o d'ordinador si no és amb una finalitat docent, formativa o informativa és un temps que es resta d'altres activitats que són molt importants per a un correcte desenvolupament de l'infant.

Tant és així que moltíssims d'al·lots i d'al·letes ja donen a la televisió, i a determinats llocs d'internet, més credibilitat, com a font d'informació, i més importància, com a font de coneixements, que no als seus professors o als seus pares. La televisió i internet són, avui en dia, la manera més fàcil que tenen els infants per accedir al món dels adults. Molts d'infants identifiquen el món real amb el que veuen a la televisió o que troben a internet i molts adolescents quan han d'afrontar-se en la vida real a situacions similars actuen segons els models que ja han vist en aquests dos mitjans. Els al·lots miren la televisió o naveguen per internet com si tot allò que surt fos autèntic i poden arribar a creure que els comportaments que hi veuen són la manera normal de comportar-se que tenen els adults en el món real. Quan els adolescents són incapaços de diferenciar entre la ficció que veuen a la televisió i la realitat quotidiana és perquè ningú no els ha ensenyat quina és la diferència.

Un estudi de l'Acadèmia nord-americana de Psiquiatria dels Infants i dels Adolescents va arribar, fa uns anys, a la conclusió que quan els al·lots i les al·letes acaben l'educació secundària han passat més temps davant la televisió que a classe. Aquesta conclusió avui en dia encara seria vigent tot i que el temps que abans dedicaven a la televisió ara ho comparteixen o l'amplien amb el temps que dediquen a navegar per internet. Tot aquest temps que dediquen a una o a una altra pantalla pot servir per entretenir-los, per informar-los i, fins i tot, per formar-los en molts d'aspectes socioculturals, però també pot exercir una influència terriblement perjudicial per a ells. Hi ha molts programes que aparentment no són nocius, però en realitat transmeten unes idees molt determinades i uns valors que no són precisament els que s'haurien d'inculcar als infants.

La televisió i internet són gairebé els únics mitjans que interessen als al·lots i adolescents, tots dos els bombardegen amb mil i una propostes perquè són un públic molt interessant per guanyar audiències i un gran mercat per a molts interessos econòmics. En conseqüència, són també destinataris de missatges comercials i d'influències explícites o subliminals que condicionen la seva formació, la seva educació i els seus valors que molt sovint són els mateixos que veuen en els seus programes de televisió preferits. Hem de ser conscients que no hi ha res que sigui innocu en el món de la comunicació, en televisió, per exemple, des del dibuixos animats fins als concursos i altres programes d'entreteniment passant pels musicals o les telesèries tots els continguts influeixen, d'una manera o d'una altra, en els al·lots i adolescents sempre més vulnerables a les influències mediàtiques que no a altres influències que probablement serien més profitoses. I aquestes influències poden ser bones o dolentes, però en tot cas són unes influències que haurien d'estar controlades pels pares.

La revolució tecnològica dels últims anys del segle XX ens va portar a això que hem anomenat la societat de la informació i la comunicació, una societat feta a base de modernes xarxes telemàtiques on s'imposa la cultura audiovisual i amb la qual trasllada de forma instantània veu, imatges o dades de qualsevol tipus d'un extrem a l'altre del nostre planeta en temps real i amb cost mínim, està avui en dia a l'abast de qualsevol en els països desenvolupats. Quan encara no sabem molt bé com manejar les influències de la televisió ens hem d'afrontar a les repercussions d'internet que té uns riscos similars a la televisió, però hi afegeix les possibilitats d'interacció, cosa que els altres mitjans tradicionals no tenen de moment.

Internet pot ser una magnífica eina pedagògica, per jugar, per obrir nous horitzons de coneixement i formació i per a moltes altres aplicacions positives, però també presenta greus perills si els infants es mouen per la xarxa sense cap control ni supervisió, especialment si tenim en compte que, avui per avui, les seves habilitats amb els ordinadors i amb les noves tecnologies en general són infinitament més grans que les que poden tenir la majoria dels pares que els haurien de controlar. Pensem que a internet podem trobar el millor i el pitjor de la nostra societat, de manera crua, sense cap filtre i no hauríem de deixar que els al·lots s'introdueixin en tot aquest món sense cap precaució, seria una temeritat per part dels pares i un greu perill per als fills.

Ara bé, la informació i la comunicació són fenòmens indispensables en la societat actual, no podem renunciar als avanços tecnològics i no és possible aïllar els al·lots i adolescents d'aquest món que ens envolta, al contrari, s'ha d'estimular el seu interès pels mitjans d'informació, però ajudant-los, sobretot els pares, a seleccionar, a interpretar, a ser crítics i a relativitzar tot el cabdal informatiu que tenen al seu abast. L'actitud dels pares més que les regulacions administratives o les actuacions de qualsevol altra institució és, des del meu punt de vista, la clau per poder canalitzar adequadament els estímuls que els més petits reben a través dels mitjans de comunicació perquè els problemes no són només les influències dels mitjans sinó l'actitud que els pares tinguem davant aquestes influències.

Vol dir això que als mitjans de comunicació no ens correspon fer res davant aquest panorama? Clar que no, els mitjans tenim molt a fer-hi. Periodistes, programadors, productores i empreses de comunicació tenim també una responsabilitat molt important, una responsabilitat que segurament és més grossa en el cas de la televisió que en el de la premsa o la ràdio, però una responsabilitat que en cap cas els professionals no hem de defugir i és, a més, una obligació inexcusable que ens imposa legalment la mateixa Constitució. Els mitjans de comunicació compleixen una funció social com a intermediaris que són del dret de la informació que tenen els ciutadans i per això tenen unes responsabilitats socials i les lleis dels països democràtics els donen un tractament jurídic privilegiat. Però aquesta responsabilitat social dels mitjans de comunicació comporta també un límit a la llibertat informativa, com passa amb les informacions sobre menors. Per exigir als mitjans un determinat comportament responsable només hi ha dues maneres, una intervenció de l'Estat i l'autoregulació professional o també una combinació de les dues.

La protecció de la joventut i de la infància és a Espanya un mandat constitucional tan important i de tanta transcendència que limita i restringeix dues de les més sagrades llibertats fonamentals de les persones: la llibertat d'expressió i la llibertat d'informació. Aquesta previsió constitucional ha estat desenvolupada a la Llei de protecció jurídica dels menors que prohibeix la difusió en els mitjans de dades, noms o imatges de menors d'edat que puguin representar una intromissió il·legítima en la seva intimitat o que siguin contraris als seus interessos i que obliga les administracions públiques a regular l'acció dels mitjans de comunicació perquè difonguin valors d'igualtat i solidaritat evitant imatges violentes o sexistes.

Aquesta llei atribueix a les administracions públiques i a les institucions, com la Fiscalia o el Defensor del Poble, la feina de garantir els drets dels menors. Així és com es produeix una intervenció estatal per tal d'obligar els mitjans a actuar de manera responsable quan parlen de menors, però hi ha també, com deia abans, els procediments d'autoregulació que intenten promoure una conducta adequada a través de recomanacions de fer i de no fer. Aquests procediments són molt variats des de codis deontològics o ètics, llibres d'estil, principis editorials, estatuts de redacció, etc. Els periodistes tenim molts codis deontològics nacionals i internacionals i tots fan referència al tractament especial que haurien de tenir els infants, respectar el seu dret a la intimitat i no publicar-ne imatges són principis comuns a tots aquests codis, però la realitat és que no hi ha cap tipus de sanció per a aquells que vulnerin aquestes recomanacions i l'experiència de cada dia demostra violacions sistemàtiques dels drets elementals dels menors per part de molts de mitjans.

El codi deontològic de la Federació d'Associacions de la Premsa d'Espanya estableix clarament que s'ha de respectar el dret a la intimitat dels menors evitant fotografiar-los, gravar-los o entrevistar-los sobre temes relacionats amb activitats delictives. En canvi, tots hem vist molt recentment com menors relacionats amb la desaparició d'una al·lota sevillana, suposadament assassinada per un antic promès seu, han estat entrevistats i fins i tot han anat com a convidats a programes de televisió sobre aquest cas per posar només -com dic- un exemple recent. El codi europeu de deontologia del periodisme, aprovat pel Consell d'Europa, inclou entre els casos de protecció especial una referència als menors i diu que tenint en compte l'especial influència dels mitjans de comunicació, fonamentalment la televisió, i la sensibilitat dels infants i joves s'evitarà la difusió de programes, missatges o imatges relatius a l'exaltació de la violència, el sexe i el consum i s'evitarà també l'ús d'un llenguatge deliberadament inadequat.

Val també la pena també fer referència a un document d'UNICEF sobre principis ètics per informar sobre els infants que subratlla que l'interès particular dels al·lots ha d'estar sempre per damunt de la notícia i, fins i tot, de la voluntat del periodistes de denunciar públicament les qüestions que afecten la infància. Per tant, els principis de protecció de la infància i de la joventut tenen una protecció constitucional, legal i deontològica. Ara el repte és trobar la manera de fer-los complir, de garantir que aquesta protecció tenguí un control efectiu perquè la realitat és que les restriccions pensades per protegir els infants s'incomplixen sistemàticament i, avui per avui, no hi ha ningú, cap autoritat administrativa, parlamentària o independent que les faci complir, llevat dels casos més flagrants i escandalosos en els quals intervé la Fiscalia.

I avui no voldria deixar d'assenyalar tampoc una doble moral molt freqüent i de la qual tots els mitjans són culpables. Sembla com si els drets dels menors, reconeguts pels tractats internacionals i per ordenaments jurídics estatals, per la nostra Constitució i per les nostres lleis, fossin només per als nostres infants, per als al·lots que tenim més a prop; en canvi aquests drets són sistemàticament vulnerats quan es tracta d'infants de lluny, quan es tracta d'infants del tercer món, als quals tractam informativament sense cap consideració per la seva dignitat o la seva imatge. Ningú no es resisteix a publicar la imatge colpidora d'un nen famèlic empaitat per un voltor, una foto que recordarem que va guanyar premis internacionals, però que des del meu punt de vista vulnera els drets d'aquell infant, un infant que segurament ningú no coneix i que ningú no podrà protegir. I això mateix passa en altres casos com els dels al·lots morts i ferits a Palestina o a Iraq, i només estic parlant d'un petit exemple, però cada dia, obrint només els diaris, en trobaríem molts més.

I si s'incompleixen les regulacions més estrictes ja podem pensar què passa amb algunes altres que estan formulades de manera ambigua. Per citar un exemple, la directiva de televisió sense fronteres prohibeix l'emissió de violència gratuïta, però aquesta mateixa prohibició el que ve a dir també, *a sensu contrario*, és que la violència que no es consideri gratuïta és acceptable a la televisió.

El que ha de quedar clar és que jo no trobo lícit de cap manera l'argument que tot s'hi val per aconseguir espectadors, oients o lectors. Basant-se en una falsa concepció de la llibertat d'expressió molts professionals de la informació, molts companys meus, defensen que no és possible posar límits a una programació o a uns continguts informatius que interessin a l'opinió pública, perquè també s'ha de respectar la llibertat dels espectadors, la llibertat dels oients i la llibertat dels lectors que trien uns programes determinats o unes notícies concretes per satisfer el seu dret a la informació.

Marcar uns límits i aplicar-los no és fàcil, és una qüestió sobre la qual reflexionen des de fa molts d'anys professionals, institucions i organismes internacionals, i aquesta mateixa comissió n'és un exemple. Però encara no s'ha pogut arribar a conclusions clares. Les noves tecnologies ofereixen cada vegada més possibilitats d'elecció, i per això cada vegada és més urgent trobar una resposta, una resposta que per a mi haurà de passar inevitablement per una major consciència i un major compromís per part dels pares, per introduir mesures educatives que ensenyin a fer servir de forma crítica i sensata els mitjans de comunicació, i per educar sobre com fer servir els mitjans. Però no només es tracta d'educar els infants, sinó també pares i professors perquè puguin actuar amb eficàcia en els seus respectius àmbits formatius, perquè de res no servirà que puguem diagnosticar amb precisió el problema i les seves conseqüències si no som capaços de posar-hi remei.

Per acabar voldria plantejar algunes propostes. No és fàcil, no tenc respostes per a moltes de les situacions que es plantegen avui en dia, per a molts dels conflictes de drets que es plantegen i que no són fàcils de resoldre, però jo crec que respectar i fer respectar els drets dels menors no és un objectiu que es pugui aconseguir promulgant més normativa legal. Crec que la regulació actual és bona i és suficient; per a mi és bàsicament un problema de fer complir el que ja existeix, i per això el que compta és tenir els mitjans necessaris. Aquí la Fiscalia juga un paper fonamental i crec que el més important seria afavorir les seves actuacions d'ofici, però tot sabem la falta de mitjans amb què treballen els fiscals, per tan si volem que la Fiscalia sigui un instrument útil i actiu en defensa dels drets dels menors el que hauríem de fer és dotar-la dels mitjans necessaris i encomanar-li molt decididament aquesta funció d'actuar d'ofici per protegir els drets dels menors.

I després crec que també seria molt important implantar sistemes d'autoregulació tant a través de les mateixes empreses de comunicació com de les organitzacions professionals i sindicals dels periodistes, perquè encara que sovint semblin mesures cosmètiques, de poca eficàcia, poc a poc van arrelant com a normes de bona pràctica deontològica i hi haurà més consideració cap als drets dels menors. Moltes gràcies.

LA SRA. PRESIDENTA:

Moltes gràcies, Sr. Serra. Ara té la paraula el Sr. Blanco per fer la seva exposició per un temps de trenta minuts.

EL SR. DIRECTOR DE BALEARES SIN FRONTERAS (Juan Pablo Blanco i Abadía):

Muchas gracias. Ante todo hablaré en castellano, me excusan. Para los que no me conocen son Juan Pablo Blanco, director del periódico gratuito *Baleares sin Fronteras*. Reitero mis agradecimientos en nombre del medio y de todo mi equipo periodístico por tenernos en cuenta y por invitarnos a esta importante comisión sobre derechos humanos, el tratamiento que se da a la noticia en el menor y el avance de las nuevas tecnologías.

Primero que todo voy a tratar el tema en la práctica. El Sr. Joan Serra estaba hablando sobre datos técnicos, sobre la tecnología, sobre el internet, pero yo voy a plantear algunos ejemplos que en la práctica nos han pasado, nos han sucedido en *Baleares sin Fronteras*. Son tres ejemplos que nos pueden llevar a la reflexión sobre casos que hemos vivido con menores inmigrantes en primera persona, la experiencia de *Baleares sin Fronteras* en las noticias con los menores inmigrantes.

Por el tema a tratar es importante hacer una pequeña reseña de *Baleares sin Fronteras*. Hoy en día y desde hace cinco años somos el referente de la comunidad inmigrante de las Islas Baleares, y en este sentido cabe resaltar que nuestra distribución de ejemplares se amplía a Ibiza y a Menorca. Nuestro periódico quincenal, cuya tirada es de 34.000 ejemplares gratuitos, aborda temas de los nuevos ciudadanos respecto a sus necesidades y problemáticas en los procesos de adaptación a la tierra de acogida. Además nuestra línea editorial también se ha basado en mostrar el aporte positivo de las comunidades foráneas que han venido a radicarse a esta comunidad autónoma, sin obviar, desde luego, los problemas que se generan por la convivencia multicultural como podría suceder en cualquier punto de la geografía universal. Citemos a Baleares, donde en esta última década ha llegado un gran número de ciudadanos de diverso origen, a tal punto que hoy por hoy los extranjeros constituyen la quinta parte de la población de las islas; estamos hablando de casi un 20% de la población, de los habitantes, de acuerdo a las últimas estadísticas oficiales de los padrones municipales e informes de entidades y estudios pormenorizados de empresas privadas que así lo demuestran.

Ahora bien, entremos de lleno en el tema para el que cordialmente fuimos invitados: criterio y sentido de responsabilidad al tratar una noticia de menores. Me llamaron la atención las ponencias de la sesión anterior -las estuve leyendo en la web del Parlament de les Illes Balears- de la periodista de *Última Hora* doña Laura Moyà y del periodista del *Diario de Mallorca* don Francisco Mestre. Coincido plenamente con ellos en los mensajes de sus exposiciones, pero me aventuro a emplear otras palabras y ejemplos para no volverme repetitivo y aburridor. Me refiero propiamente a sobre cómo en el mundo del periodismo es imposible tener una idea en común sobre el manejo que se le da a una noticia, y es que sería utópico pensar que en esta profesión o, ¿por qué no?, en cualquier otra profesión del mundo en la que debe imperar el sentido común, las ideas se puedan homologar, es algo totalmente imposible.

En el caso del periodismo soy asiduo defensor de que la información se debe tratar al libre albedrío de quien escribe la noticia, salvaguardando, claro está, siempre el sentido de responsabilidad que se tiene con la opinión pública y conociendo a fondo las graves connotaciones sociales que puede tener una frase mal escrita o un mensaje confuso, así el resto del texto esté perfectamente redactado. Sin embargo en lo que también se debe recalcar es en el criterio periodístico y sentido social y humano con el que un comunicador debe ser capaz de abordar una información, siempre preservando con su lenguaje el honor de las personas y familias, y especialmente si se trata de proteger el derecho al honor, a la intimidad y a la propia imagen de los niños y adolescentes, tal y como reza en la Ley Orgánica de protección jurídica del menor.

Antes de seguir quisiera hacer un inciso, como dije anteriormente: que estas reflexiones girarán en torno a los menores inmigrantes, uno de los capítulos que hacen parte de la cotidianidad de *Baleares sin Fronteras*. Creemos que de nuestras vivencias profesionales podemos aportar alguna reacción para luego sacar nuestras propias conclusiones.

En calidad de fundador y director de *Baleares sin Fronteras* he de confesar que especialmente en estos dos últimos años nos hemos encontrado con casos que hemos tratado con sigilo periodístico debido al aumento ya no sólo de la población inmigrante de adultos, sino de las segundas y hasta terceras generaciones que están radicadas aquí en las Islas Baleares o bien que se han atenido a la figura de la reagrupación familiar que contempla la Ley de extranjería. Es a partir de ese momento en el que los menores inmigrantes han pasado a convertirse en otro agente social participativo de nuestras ediciones quincenales y a ser interesantes protagonistas de secciones habituales como la de juventud, en cuya sección siempre exigimos una firma de aprobación de sus padres o representantes para la publicación de las imágenes y los contenidos de índole social. Estos adolescentes de los que hablo han encontrado en nuestro medio una forma de expresar sus inquietudes, proyecciones al futuro, ideas de integración al nuevo entorno, ilusiones por un mejor porvenir; en fin, un cúmulo de sentimientos que los hace dignos invitados de nuestra publicación.

Pero también hay artículos especiales en los cuales existen unas historias que difícilmente olvidaremos, y es que no todo es color de rosa, y por ello algunos han encontrado desahogo en nuestras páginas para expresar lo que sienten desde lo más hondo de su interior. Quizás suene sobredimensionado o exagerado lo que voy a decir, el término defenderse en nuestro medio, pero así sucedió en uno de los casos más sonados sobre problemáticas sociales de menores. Las personas que hayan hecho un seguimiento al periódico sabrán perfectamente de lo que estoy hablando. Hace casi tres años, en julio de 2006, fueron sorpresivamente a nuestra redacción cuatro representantes -aclaro, dos de ellos menores- de los grupos Ñetas y Latin Kings, según ellos mismos para defenderse de las acusaciones que en su contra salían de la prensa escrita, radio y televisión. Para ellos era una información muy mal tratada.

Para entender mejor las noticias generalistas, y esto no sucede solamente en las Islas, asocian a los integrantes de estos grupos con pandillas o bandas de adolescentes que delinquen y ponen en peligro la seguridad de los ciudadanos. En este sentido no voy a hacer ningún tipo de valoraciones sobre este asunto ya que no hace parte del tema que estamos tratando. Desde luego que esta noticia para nuestro medio constituía, como decimos en el argot periodístico, una primicia, una primicia, como lo solemos llamar; no todos los días unos jóvenes, que en su gran mayoría proceden de hogares disfuncionales, toman la decisión de ir por su propia cuenta y voluntad a un medio de comunicación para exponer abiertamente la problemática social que afrontan. No obstante, a pesar de tener en nuestras manos una noticia muy llamativa de cara a la opinión pública, la reflexión, el código ético, el sigilo periodístico y el conocer plenamente las consecuencias a las que nos enfrentamos jurídicamente, deben anteponerse a cualquier asomo de protagonismo y morbo de la información que nos disponemos a elaborar. Creo que esto se puede llegar a convertir en un arma de doble filo si no se sabe manejar con cautela, y con mayor razón si se trata de una noticia en la que estamos hablando de menores.

La polémica al final de la elaboración de este artículo se suscitó entre los propios jóvenes menores de edad, de 16 i 17 años respectivamente. Como les dije anteriormente los otros dos eran mayores de edad. La discusión partía sobre la conveniencia de mostrar o no los rostros de los protagonistas, que indudablemente serían portada de *Baleares sin Fronteras* en esa edición. En la entrevista los integrantes de Ñetas y Latin Kings se describían como unos jóvenes procedentes de familias resquebrajadas socialmente, lo cual generaba para ellos una descompensación afectiva en el proceso de su desarrollo integral y un desapego inminente al nuevo entorno cultural. Pero lo más sorprendente de las contestaciones a nuestra entrevista era la forma en que ellos evidenciaban una actitud defensiva y a la vez, por sus palabras textuales, emplazaban a la ciudadanía a aceptarlos, pero al mismo tiempo lanzando mensajes de inconformidad por cómo la opinión pública y especialmente los medios de comunicación los ponían en la palestra pública o en la picota pública, mejor.

Merece la pena reproducir partes de un comunicado que en esa misma edición fue reproducido en las páginas de nuestro medio. “No queremos que nos sigan viendo mal cuando nos reunimos en parques o plazas. No somos delincuentes, sólo somos jóvenes que queremos la oportunidad de vivir en igualdad de condiciones y que no se nos catalogue por el hecho de vestir diferente o venir de otro país, que nos guste otro estilo de música o porque en el pasado se nos había etiquetado como delincuentes y criminales”. “Si ustedes dudan de nuestro comportamiento les podemos decir que la mayoría de nuestros miembros están estudiando y trabajando y aportando en estas islas”.

Después de escuchar esta breve descripción, relacionada nuestra experiencia y la forma adecuada de darle el tratamiento a la entrevista, decidimos en el consejo de redacción, basándonos en el criterio humano y profesional, publicar la foto de los cuatro jóvenes sin que se les viese el rostro; al final decidimos publicar la foto de los cuatro jóvenes sin que se les viese el rostro a pesar de las discrepancias entre ellos por las connotaciones sociales negativas que podía traer para ellos. No podíamos permitir que un estado de ánimo con serias tendencias a emotividades y sentimientos temporales se impusiera al criterio razonable del periodista de no permitir la publicación de esta foto en su totalidad, incluso hasta la verdadera identidad de los jóvenes. Como anécdota no sobra mencionar que entre los mismos jóvenes protagonistas de la información hubo discrepancias al final de la noticia, pues uno de ellos decía que sus padres firmaban la autorización para que esa foto saliera publicada, algo que nosotros desde luego como medio de comunicación no compartíamos.

Por otra parte optamos por darle un enfoque cauteloso, sin tintes de sensacionalismo, a la noticia, sin que ello significara alterar en ningún momento el mensaje expresado por nuestros entrevistados.

Esto es uno de los apartes o una de las anécdotas del tratamiento de la noticia que hemos damos a menores y es un tema muy delicado que hemos vivido y estamos viviendo actualmente en la sociedad balear con estos grupos de jóvenes, que en su mayoría proceden de familias resquebrajada, de hogares disfuncionales, y cuyas problemáticas saltan a la vista aquí en la comunidad autónoma.

Vamos a otro tema, familias inmigrantes y los problemas en el proceso de adaptación a la nueva tierra. Es un tema necesario de analizar como consecuencia del papel sensibilizador que deben jugar los medios de comunicación en aras de contribuir a la buena convivencia de los diferentes colectivos arraigados en la isla y la cultura receptora. Quiero recalcar también las acertadas interpretaciones de los colegas ponentes de la semana pasada apuntando a la desatinada actuación -y aquí me uno a lo que decía el Sr. Director del *Diario de Ibiza*- muchas veces de los padres de familia que irresponsablemente permiten que sus hijos salgan a relucir en una noticia ignorando las verdaderas consecuencias que pueden llevar a deteriorar la unidad del núcleo familiar. Ellos concretamente se referían al caso del menor guineano -me refiero a los dos periodistas que estuvieron hace ocho días-, del joven guineano Eusebio Ebulabate, asesinado en diciembre de 2007 en una calle palmesana. Y como ejemplo nosotros podríamos traer -volvemos a la cotidianidad de *Baleares sin Fronteras*- el caso de una familia inmigrante que se vio en la obligación de tomar medidas extremas para darle un giro, según ellos, a la educación de su hijo. Basta con citar un solo ejemplo: esta pareja de esposos colombianos en febrero de 2008 se vieron en la obligación de enviar de regreso a su país de origen a su hijo de 13 años.

El caso de esta familia refleja claramente lo que sucede en el entorno de muchos hogares inmigrantes, que por regla general terminan reagrupando a sus hijos pequeños y adolescentes; la mayoría intentan hacer el esfuerzo de adaptarlos a la educación y el rol social de una nueva cultura por explorar y conocer. Aunque lamentablemente no tengo cifras a mano, pero sí muchos ejemplos a la vista que llegan

continuamente a la sala de redacción del periódico, hay que decir que el proceso de adaptación de los jóvenes inmigrantes se ha vuelto cada vez más difícil. El drama de estas familias es uno de tantos debido a que apenas pueden asumir el control de sus hijos por falta de tiempo. La madre de este menor trabajaba desempeñándose en labores de limpieza, mientras que su padre lo hacía casi de sol a sol en el sector de la construcción. En el artículo sus palabras lo decían todo: "Ha sido una difícil decisión pero necesaria. Las generaciones van cambiando y si nosotros no logramos imponernos será difícil que nuestros hijos salgan adelante".

La gota que colmó el vaso de esta pareja de esposos fue cuando el hijo de ambos desapareció de casa tres días después, y comentan que a partir de ese momento fueron conscientes que tenían serios problemas en su hogar. Estos padres concluyen lamentándose, cito palabras textuales: "Con todo el dolor del alma los tuvimos que enviar a nuestro país de origen para que se formaran junto a sus abuelos y sus tíos". Uno de los argumentos de esta familia apuntaba que el cambio negativo de su hijo, cada vez a peor, se debía a la influencia de sus amigos y en cierta medida a internet y a la violencia inusitada propiciada por algunos programas con contenidos nada favorables para la formación del menor. En este sentido, y es una opinión personal, como agentes canalizadores de la información las familias y las sociedades en su conjunto no pueden achacar, y es una costumbre que se está tomando y creo que hay que entrar a analizar este aspecto, no pueden achacar todos sus problemas con sus hijos a los medios de comunicación, ni al avance de la tecnología.

Sin embargo debo admitir que este tema es un debate que siempre estará a la vuelta de la esquina, a tenor de los casos cotidianos que representan los procesos de interrelación cultural que vivimos actualmente en las Islas, debido al numeroso flujo migratorio de los últimos años. La polémica se abre en dos sentidos, uno a tener en cuenta se centra en la responsabilidad que asume un comunicador, de acuerdo a su criterio respecto de la publicación de una noticia ceñida a su sapiencia profesional, idoneidad y ética. Por consiguiente es injusto entrar a descalificar a quien formamos parte de este gremio, por apreciaciones y vivencias eminentemente personales en las cuales somos ajenos. Les puedo asegurar que conozco a colegas de profesión en las Islas, a los que admiro por su gran sentido de ética en el momento de enfocar y darle cuerpo a una noticia.

Entro en el tema creo que más escabroso..., el tema de la xenofobia en internet. Es un tema que lo hemos vivido en el periódico, una página web a la que estuvimos haciendo el seguimiento, se llamaba "Baleares invadida" y que estuvo varios años colgándose en internet, sin que absolutamente nadie hiciera nada al respecto. Ni los niños se salvan de la xenofobia en internet.

Finalmente quiero terminar esta intervención con un tema nada amable, pero sí rotundamente abominable, del que desafortunadamente poco o nada se ha dicho en la prensa escrita, radio y televisión. Sí, efectivamente hablamos de los avances tecnológicos de los que tanto hacemos alarde para facilitar todas las labores en nuestra rutina diaria. Sería absurdo hablar o tratar de descubrir el aporte de internet a nuestro desarrollo personal y profesional a gran escala a lo largo de estos años. Es un tema trillado sobre el que siempre se ha hablado y se seguirá hablando. Sin embargo muy poca gente se ha pronunciado entorno a la proliferación de las webs en la red en las que se emplaza a odiar al extranjero, basado en un exacerbado fanatismo nacionalista y un absurdo odio por todo lo que provenga de fuera. En algunas de estas repugnantes páginas, los menores extranjeros se han convertido en blanco de sus despiadadas críticas. Un ejemplo, hasta hace un año circulaba en esta red que les acabo de mencionar, en donde se exhibían fotos en primer plano de un bebé con rasgos indígenas, a quien se referían con descalificaciones como “lo que nos espera en Baleares”. O una imagen en primerísimo primer plano, como llamamos en el argot periodístico audiovisual, de una niña con uniforme de colegio de origen ecuatoriano a la que despreciaban con sus palabras. Son palabras que no se pueden reproducir.

Los autores de la página criticaban al Gobierno balear por dejar que vinieran estos “pequeños invasores” -cito comillas- a quitarles las oportunidades a los de aquí. En otra foto mostraban otros menores acompañados de sus padres y se mofaban de su presencia física y su forma de vestir, con frases como “el feísmo social ha llegado a Baleares”. Tras este polémico hecho la Federación de Inmigrantes de Baleares y el Casal Argentino presentaron la respectiva denuncia ante la Policía Nacional. De la misma forma la oportuna denuncia ante la Conselleria d’Afers Socials, Promoció i Immigració, hizo que esta página saliera de circulación *ipso facto*.

Conclusiones muy breves. En Baleares el tratamiento que los medios en general les dan a las noticias relacionadas con menores, a mi parecer, es correcta. No así ocurre en otras partes del territorio español, en donde impera el sensacionalismo sobre la ética y el respecto a la privacidad y a la honra de un menor. Esto fácilmente hoy en día lo podemos ver, ya lo hemos citado creo que todos los ponentes, en el caso de la joven asesinada Marta Del Castillo, con la complicidad de las propias familias, han salido ante las cámaras menores para hablar sobre este tema sin ningún tipo de reparo. Dirían en este caso que los medios audiovisuales, en este caso algunos telediarios y programas del corazón deberían aferrarse más al código ético y a la Ley orgánica de protección jurídica del menor.

Otra de las reflexiones es que los medios de comunicación no deben de ser satanizados, pero al mismo tiempo se debe de tener la máxima precaución y cautela en el momento de armar una noticia. A veces involuntariamente subministramos datos, aparentemente de poca relevancia, con una alta dosis de alarmismo social. Especialmente si su contenido tiene relación con hechos en los que participan menores. Esto no significa que se esté negando una realidad u ocultando un hecho, simplemente se trata de confrontar las fuentes con responsabilidad y esquematizar la noticia, salvaguardando la identidad y la revelación de las imágenes que vulnerarían el derecho de los jóvenes.

Sobre el último punto, sobre la xenofobia en internet y sobretodo, que los jóvenes son víctimas, sí quisiera hacer hincapié en el fallo que estamos cometiendo, el *mea culpa* creo que lo tenemos que hacer muchos medios de comunicación, en no darle cabida suficiente en las páginas de los periódicos, sobre todo de circulación diaria, a la denuncia de estas webs racistas y xenófobas, en las que, como decía anteriormente, ni los menores se salvan. Tan delito puede ser la pedofilia y la pederastia, como la publicación de la foto de un niño o de un bebé utilizando sus imágenes para inducir al odio y a la violencia. En este último punto respetuosamente les pediría a mis colegas de profesión que hiciéramos más hincapié.

Moltes gràcies.

LA SRA. PRESIDENTA:

Muchas gracias, Sr. Blanco. Ara passariem al torn d'intervencions dels grups. Vostès podran contestar indistintament amb l'ordre que vostès desitgin als diputats. Per part del Grup Parlamentari BLOC per Mallorca i PSM-Verds té la paraula el Sr. Llauger.

EL SR. LLAUGER I ROSSELLÓ:

Gràcies, presidenta. Primer de tot agrair la vinguda tant del Sr. Serra com del Sr. Blanco, agrair les seves intervencions que han estat interessants i fetes des del punt de vista del coneixement del terreny i de la pràctica professional.

Jo només volia fer dues preguntes o comentaris. Respecte de la intervenció del Sr. Serra hi ha una qüestió que la utilització d'imatges o fotografies de menors en situació que pugui comprometre la seva bona imatge, el seu honor, que el que sembla ser que està explícitament prohibit per la Llei orgànica de protecció jurídica dels menors. A part que supòs que la frontera d'allò que atenta contra el seu honor i allò que no hi atenta supòs que és difícil d'establir i sobretot que la pràctica de poder perseguir aquestes aparicions és molt complicada. M'ha semblat interessant aquesta distinció que ha fet entre..., que això es compleix més bé o més malament, però que s'intenta complir quan es tracta de menors d'aquí, però quan es tracta de menors de fora sembla que el seu dret a l'honor i a la bona imatge és inferior.

De totes maneres tenc un dubte i que de vegades, supòs que és un debat molt antic i no està resolt, que hi pot haver aquesta utilització indeguda, però es pot tractar d'imatges que tenguin primer de tot un valor informatiu i després un valor com a denúncia. Ara estic pensant en la famosa foto del Premi Pulitzer de l'infant famèlic amb el voltor al darrera, el ponent ja ha dit que no compartia que fos una imatge publicada o premiada, jo m'imagín que el jurat d'aquell Premi Pulitzer va valorar el seu contingut de denúncia, en cas contrari no li hagués donat un premi. Per tant, també es pot plantejar aquest tema del contingut de denúncia. Per no posar l'exemple d'aquella famosa nina vietnamita que corria cremada pel napalm, aquella foto es va convertir en un emblema de la denúncia contra la guerra del Vietnam. I de la mateixa manera el cas dels nins palestins que ha esmentat, moltes vegades qui estan més interessats en difondre per exemple les imatges dels infants que han estat víctimes del recent atac a Gaza, són o bé els propis palestins, o bé els activistes en favor dels palestins. Aquestes imatges..., el

que vull dir en definitiva és que moltes vegades tenen un valor de testimoni, de denúncia, per fer consciència i com a mínim ens pot fer plantejar el debat de si ha de pesar més aquella qüestió del dret de l'honor, del dret de la imatge d'aquell menor, o aquest valor que tenen informatiu i com dic, també de denúncia. No estic afirmant que una cosa valgui més que una altra, simplement el dubte i a veure l'opinió que es té.

I respecte de la intervenció del Sr. Blanco, ens ha cridat l'atenció especialment allò final que es referia a les webs de contingut xenòfob perquè és un tema molt difícil això. És difícil primer combatre això. Ell ha contat un cas que ha acabat amb èxit, per dir-ho així, d'una web que ells varen denunciar i mitjançant la intervenció de la policia i les administracions, va poder ser aturada. Però altres ponents ja varen dir que això és molt difícil i hi ha el fet evident que moltes d'aquestes webs poden estar localitzades a l'estranger i per tant, és molt complicat. Especialment perquè aquestes webs utilitzen menors, ens ha semblat especialment repulsiu, però clar, la pregunta supòs que em dirà que és molt difícil, però si té alguna altra idea de com combatre o de com evitar aquestes coses. Ha dit la idea de la denúncia pels mitjans de comunicació. La denúncia pels mitjans de comunicació també sempre planteja el dubte de si en realitat se'ls fa més ressò i fa que hi hagi més potencials imitadors que vulguin posar webs d'aquesta classe.

Moltes gràcies.

LA SRA. PRESIDENTA:

Gràcies, Sr. Llauger. Poden contestar.

EL SR. DIRECTOR DEL *DIARIO DE IBIZA* (Joan Serra i Tur):

Bé, efectivament el tema que vostè planteja es produeix molt sovint en els mitjans de comunicació. És a dir, veure on són els límits, on és la frontera entre el dret a la informació i aquelles coses que s'han de denunciar i els drets que s'han de protegir. Es produeix moltes vegades i cada cas és diferent, cada cas hem d'analitzar les seves circumstàncies i ens pot portar a conclusions diferents. Però jo sobre això som bastant radical, en el sentit que no s'ha d'anar a buscar mai la frontera. Si volem protegir drets hem de protegir drets i no hem d'anar a buscar altres coses. El 90% de les vegades en què es produeixen aquestes imatges que també serveixen per denunciar coses, el criteri periodístic per a la seva publicació no és el de la denúncia, sinó el de la força de les imatges. És a dir, el de vendre una imatge per aconseguir lectors o espectadors, bàsicament.

Però aquesta pregunta que em feia la respon UNICEF, i ho citava abans, quan a un document que va elaborar sobre els principis ètics per informar sobre els infants diu que l'interès particular dels al·lots ha d'estar sempre per damunt de la notícia i fins i tot de la voluntat dels periodistes de denunciar públicament les qüestions que afecten la infància. Jo crec que si s'ho ha plantejat la mateixa organització internacional que teòricament ha de vetllar pels interessos dels infants, vol dir que és un tema que s'ha debatut, s'ha reflexionat i s'ha arribat a la conclusió que els drets dels menors han de quedar per damunt de fins i tot de la voluntat de denunciar situacions injustes per als al·lots. Això per una banda.

I per l'altra, sobre el tema de les imatges dels menors, hi ha vegades que no hi ha cap mena de dubte. Si a un al·lot li donen un premi o guanya una competició esportiva, ningú no es plantejarà el problema de què surti la seva fotografia a un diari o si surten les seves imatges a una televisió. No hi haurà cap dificultat. Hem d'anar a aquelles intervencions o aquelles informacions que perjudiquen els seus interessos. Això és allò que diu la Llei del menor i la Llei del menor no parla només de no aportar imatges, de no publicar imatges, parla de no donar noms i de no fer cap referència que serveixi per identificar aquesta persona. Hi ha moltes de casos allà on no es donen les imatges, però sí es fan prou referències que permeten identificar plenament un menor, dins una comunitat petita a la que ell pugui pertànyer, per exemple, la seva escola i això pot fer molt de mal. Tenim casos recents allà on se produeixen aquestes circumstàncies i de vegades la mateixa actitud dels pares és la que posa en risc i la primera que vulnera la intimitat que tenen els seus fills i que ha de quedar salvaguardada, fins i tot encara que ells no la vulguin salvaguardar. Nosaltres hem de ser responsables també d'aquesta salvaguarda.

No fa gaires dies a Eivissa uns pares denunciaven la suposada violació d'un fill o filla seva en el centre escolar per part d'un professor. Evidentment ho denunciaven els pares, varen cridar els mitjans de comunicació, però anaven a la porta del seu centre a dir als altres pares, "miri a la meva filla que està aquí l'ha violat el professor, conta'ls com ha estat". Des del punt del punt de vista informatiu, encara que els pares convoquessin una protesta i fessin tot això, nosaltres en el mitjà, cadascú a ca seva fa el que creu que ha de fer, però ni dèiem quin era el centre, ni mostràvem fotografies de l'entorn, ni donàvem totes les altres informacions rellevants que en condicions normals hauríem de publicar, com el fet de què en aquell centre només hi havia dos discapacitats físics, perquè només els centres que en tenen dos poden ser protagonistes d'aquesta situació. Per tant, no només no es tracta de no publicar imatges, sinó de totes aquelles circumstàncies que puguin exposar els menors a una situació allà on la seva intimitat es vegi il·legítimament atropellada.

En qualsevol cas no hem d'arribar a les fronteres, els casos de publicació de imatges de menors en situacions desfavorables jo crec que les excepcions serien mínimes. La llei jo crec que és molt clara i si nosaltres el que volem és assumir la responsabilitat social dels mitjans de comunicació i de complir amb les lleis, els mandats constitucionals i la protecció dels infants, que és un valor importantíssim, jo crec que no hem de mirar fins on podem arribar, sinó que ens hem de quedar abans de plantejar-ho.

EL SR. DIRECTOR DE *BALEARES SIN FRONTERAS*
(Juan Pablo Blanco i Abadía):

Una anotación corta respecto de la misión..., como la película "misión imposible", pero creo que los medios de comunicación locales estamos en la obligación... en páginas internacionales, redes internacionales, los medios locales estamos en la obligación de denunciar este tipo de hechos. Así como los medios cotidianos salen con noticias sobre política, sobre pedofilia, yo creo que este tipo de cosas se deberían perseguir y si los medios locales de las Islas Baleares ponen de sí, hombre sería idóneo denunciar cada página de este tipo de racismo, no solamente con los inmigrantes menores, también puede ser con cualquier tipo de racismo, porque no podemos hablar de racismo contra los inmigrantes y no en otro sentido. Creo que en este sentido los medios de comunicación podríamos hacer una labor que traería una repercusión social positiva para todos.

LA SRA. PRESIDENTA:

Moltes gràcies, Sr. Serra i Sr. Blanco. Per part del Grup Parlamentari Socialista té la paraula la Sra. Torres.

LA SRA. TORRES I MARÍ:

Gràcies, Sra. Presidenta. Bé, en primer lloc vull agrair la presència dels dos ponents que avui ens acompanyen en una jornada més d'aquesta Comissió de Drets Humans. I bé, del que s'ha comentat i enllaçant amb altres convocatòries que hi ha hagut, jo en primer lloc destacaria dos punts del que s'ha parlat que m'han semblat els més destacables.

En primer lloc com hem vist en altres jornades, el canvi radical que s'ha produït en tan poc temps en la relació dels menors d'edat en tot tipus de mitjans de comunicació. Això evidentment suposarà que hi hagi un necessari període d'adaptació per a tots, per als boixos i per als pares i per als educadors en general, i que comportarà que sigui necessari que passem de la reacció a la proacció. És a dir, ara tal vegada estam en una fase encara de reacció i encara estam en un procés allà on ens hem de situar i poder abordar per veure què feim. Llavors una proposta com la que va fer la mesa d'aquesta comissió és interessant per abordar aquest tema i pensar en les possibles solucions.

En segon lloc, compartesc allò que s'ha dit per part del Sr. Serra i és que això és una matèria que està molt normativitzada ja. Tenim un seguit de legislació estatal, autonòmica, europea, directives europees que estan totalment integrades en l'ordenament jurídic espanyol. Llavors tenim una lletra que hauria d'aplicar-se i en canvi falta efectivitat per part de les administracions, per manca de mitjans o pel que sigui, hi ha unes sancions que estan previstes en aquesta legislació i que no s'estan aplicant. Llavors efectivament, comparteixen diversos ponents que havent-hi aquesta normativa, no s'està aplicant de la manera que s'hauria de fer potser. I això ha de venir sumat a una participació, una integració, una educació dels pares, dels educadors en general. En definitiva, de tots els àmbits socials que tinguin certa implicació en aquesta matèria, és a dir, ens manca el que és l'àmbit educacional a tots absolutament, perquè a causa d'aquest canvi radical tots som conscients que a partir de certa edat no estam al mateix nivell que tenen segurament

molts d'al·lots menors d'edat en la utilització dels mitjans de comunicació especialment els mitjans d'internet.

També volia comentar un fet que és un dels puntals que diferencia la relació dels menors amb els mitjans de comunicació. Vull recordar un poc la diferència que hi ha entre el que segurament tots els que estam aquí hem conegut en relació amb, per exemple, la nostra relació amb un mitjà que ens semblava el més atractiu que era segurament la televisió quan érem petites, la televisió estava al menjador de casa nostra, segurament el nostre pare i la nostra mare estava prop de nosaltres i en canvi ara els al·lots es troben que tenen un equipament audiovisual totalment individualitzat dins l'àmbit de la seva habitació, tenen dins una pantalla d'ordinador, poden accedir a tot tipus de pel·lícules, a tot tipus de vídeos d'internet, pàgines com es deia de contingut, per exemple, xenòfob en relació amb violència, missatges sexistes. Aquesta és una diferència que, és clar, és difícil de controlar. M'imagín i agrairia que en tot cas m'ho confirmessin si efectivament la via per intentar resoldre tot això és un poc la via educacional.

També voldria preguntar com..., és clar, deu ser complicat combinar el tema de la mercaderia dels mitjans de comunicació, evidentment per exemple en els temes de televisió hi ha una lluita d'audiències, com es combina el fet de protegir aquests drets, de complir amb una legislació quan hi ha una guerra tan forta entre els mitjans principalment de televisió?

Una cosa que m'ha cridat l'atenció també és que preparant un poc la jornada d'avui, així com altres compareixences, és curiós com hi ha estudis que reflecteixen que la joventut, els menors d'edat a Espanya, els programes que més gaudeixen justament no són els programes destinats a ells. Els programes que més veuen són series de dibuixos animats que no estan precisament destinats als menors d'edat. Vull dir, per exemple *Los Simpson* està reflectit a aquest informe, *Shin chan*, *Pare de família*, justament el llenguatge que utilitzen i les mofes que inclouen aquestes sèries de televisió no són adequades per als menors, però es fan en horari que justament coincideix amb quan els al·lots justament han sortit de l'escola, no? I, què més dir en relació amb programes com *Gran Hermano* o amb certs programes del cor que es fan a la sobretaula quan tal vegada fa vint anys el que veiem era un altre tipus de programa?

M'ha semblat molt interessant la referència específica que s'ha fet efectivament a aquest distint tracte que es fa en relació amb els menors que són de països llunyans i en relació també amb els menors immigrants que en moltes d'ocasions reben un tracte diferent, que no tendria per què ser evidentment. Com es podria controlar això? M'imagín que també és per la via educacional perquè de fet de totes les compareixences que hi ha hagut veim, o crec veure que és la que predomina de les dues opcions de les quals es parla.

Només em quedaria preguntar en relació amb aquesta autoregulació, aquesta prioritat dels drets del menor malgrat aquesta competència que hi ha entre els mitjans de comunicació especialment el televisiu, com s'endevina la situació davant l'aparició de la TDT que farà que hi hagi una multiplicació d'oferta televisiva? i bé, com intueixen els ponents que pot continuar el camí que s'ha iniciat?

Bé, res més. Gràcies.

EL SR. DIRECTOR DE *DIARIO DE IBIZA* (Joan Serra i Tur):

Començant pel final, crec que la TDT l'únic que farà serà multiplicar el problema, és a dir, hi haurà més oferta i multiplicarà el problema, però no aportarà res nou. En tot cas, si hi ha molta més competència és possible que es transgredeixin més fàcilment determinats límits per guanyar audiències. Aquest és el gran perill des del punt de vista professional.

Ara bé, tornant una mica al que eren les meves conclusions, efectivament pens que hi ha una normativa suficient, pens que està molt regulada la protecció dels menors i per tant, que hi ha una responsabilitat política innegable. És a dir, si es dicten unes normes de protecció de drets s'han de posar els mitjans per fer-les complir i aquesta responsabilitat és política, és social i és legal, no es pot defugir. La societat que crea unes normes està obligada a fer-les complir. Crec que en això ens hi posarem tots d'acord.

Per tant, què és el que falta en aquest moment per fer complir les normes suficients que tenim? Mitjans. S'han de donar mitjans perquè qui ha de fer complir aquestes normes ho pugui fer, que no pugui tenir l'argument que va desbordat de feina i que entre el caramull d'assumptes que li entren cada dia de 25.000 jutjats, resulta que el tema dels menors no té temps ni per mirar-se'l. És a dir, això no pot ser, no pot ser aquesta resposta que doni la nostra societat a una responsabilitat tan important com és la de protegir els infants. Aquest és el meu punt de vista.

Quant al tema d'internet, que és probablement el més complicat d'abordar, no és fàcil. Crec que tot passa per crear amb el temps una autoritat i una jurisdicció sobre el tràfic d'internet. De la mateixa manera que crec que hi ha una autoritat, una regulació i una jurisdicció que té a veure amb el tràfic marítim o amb el tràfic aeronàutic en algun moment s'haurà d'abordar una regulació per al tràfic i per a la circulació dins internet. Per quina raó? Simplement perquè hi ha coses com proteccions i normes democràtiques que s'apliquen en uns països determinats, però potser que a països del tercer món, a Àfrica o a Àsia aquestes normes no existeixen i sigui allà on s'allotgen els servidors que donen la possibilitat d'escampar tota aquesta informació, tot aquest fons digital que circula per internet sense possibilitat de poder intervenir-hi, sense possibilitat de poder-ho tancar. Crec que passa per aquí qualsevol actuació que s'hagi de fer.

EL SR. DIRECTOR DE *BALEARES SIN FRONTERAS* (Juan Pablo Blanco i Abadía):

Sí, me ha llamado la atención el último punto sobre (...) debería ser el trato diferenciado con el tema de los inmigrantes y yo no debería tampoco estar haciendo esta exposición porque soy uno de los fervientes o asiduos defensores de hablar en clave de ciudadanía. Es así. Lamentablemente -y *mea culpa*, me incluyo- muchas veces nosotros, los comunicadores sociales, los periodistas en el momento de redactar una noticia anteponeamos al lid siempre la nacionalidad. Por ejemplo he leído, y sobre todo cuando se trata de noticias negativas es una cuestión muy delicada, volvemos al tema del pequeño este asesinado, el menor guineano donde para mí el tratamiento de la noticia fue correcto, se respetó la intimidad del menor a pesar de lo del padre, la forma en que el padre -me parece a mí- vulneró el derecho de su hijo, la memoria de su hijo, pero muchos medios de comunicación, en muchos medios escritos leía, conté hasta diez -tengo la costumbre de hacer este ejercicio- o quince veces en el artículo, en la redacción del artículo la nacionalidad. Es una costumbre que pronto -y me incluyo- que los otros periodistas debemos suprimir, simplificar porque realmente -repito- debemos hablar en clave de ciudadanía.

LA SRA. PRESIDENTA:

Gràcies, Sr. Serra i Sr. Blanco. Per part del Grup Parlamentari Popular té la paraula la Sra. Pastor.

LA SRA. PASTOR I SÁNCHEZ:

Gracias, Sra. Presidenta. En primer lugar, no pudiendo ser de otra manera, agradecer la presencia hoy muy interesante de Don Juan Serra i Tur, director del *Diario de Ibiza*, y de Don Juan Pablo Blanco, director de *Baleares sin Fronteras*.

No hay duda que los menores no pueden estar indefensos, es nuestra responsabilidad buscar cuantas más y mejores medidas de protección por la propia dependencia que los menores tienen de otros. Así la Ley Orgánica, de 25 de enero, 1/1996, consagra en su artículo 5 el derecho de los menores a la información. La Unión Europea -como muy bien ha dicho el Sr. Serra- ha aprobado diferentes instrumentos jurídicos para una mayor seguridad contra contenidos ilícitos y nocivos en el ámbito de la protección de los medios de comunicación de los menores de edad y nuestra Constitución también lo recoge en su artículo 39.

Los periodistas, los medios de comunicación nos pueden ayudar a tener una visión más clara de la realidad, de ahí la importancia de la experiencia de los señores que hoy nos acompañan, Sr. Serra i el doctor D. Juan Pablo Blanco que hoy asisten a esta comisión, que son dos personas que pueden dar un reflejo de una realidad social multicultural que se enriquece con la diferencia, pero que plantea nuevas situaciones derivadas de esta multiculturalidad.

Desde los medios de comunicación se ha de hablar de los problemas, cómo no, de los jóvenes. El silencio, la complacencia, la indiferencia, la ignorancia son la peor ayuda -creo- a la sociedad para que no se denuncie... las víctimas en este caso los menores, pero el exceso de descripciones también, detalles morbosos, fotografías, etc, tampoco aportan -me

parece- demasiado, muy al contrario hieren en gran parte la reputación de los menores en muchos casos. El panorama desolador que se nos ofrece muchas veces, sobre todo, como es palpable, desgraciadamente en estos últimos días desde los diferentes medios de comunicación nos demuestran que los menores se encuentran en situación de vulnerabilidad. Para contribuir a la creación de situaciones favorecedoras sería bueno quizás que los medios de comunicación reflejaran muchas de las virtudes que sin duda tienen nuestros jóvenes -como bien has dicho en tu periódico, tú lo intentas hacer- con una utilización de la información adecuada.

Por esto mi pregunta, voy a hacer unas cuantas preguntas..., en primer lugar les digo, ¿creen ustedes que se adaptan los medios de comunicación al lenguaje de los menores en la actualidad? Y, ¿cómo se conjuga la libertad de expresión con los derechos de la intimidad, honor, a la propia imagen del menor también? ¿Hay un conocimiento profundo de los medios de comunicación de los límites con respecto a los menores? Me gustaría saber si ustedes creen que se puede crear conciencia social en temas de menores y llegar a un pacto de todos entre todos, a un pacto entre los poderes públicos, la familia, la sociedad en general para que permanezca la supremacía de intereses de menores y sensibilizar también, incluso desde los medios de comunicación, a la población ante situaciones de indefensión.

También se me ocurre preguntarles si se ejerce desde algunos medios de comunicación en la actualidad violencia mediática. ¿Por qué creen ustedes que se dan situaciones tan violentas entre los jóvenes? Y al Sr. Juan Pablo Blanco, directamente, también le preguntaría ¿qué diferencia encuentras, si las hay, entre jóvenes inmigrantes y los nacidos en nuestra comunidad? Porque aunque muchas veces queramos englobar, la verdad es que las mismas situaciones nos hacen reconocer que los problemas son distintos, también desde esa experiencia me gustaría que nos dijera algo. Y si cree usted que la discriminación puede influir hacia la violencia de los jóvenes y a la creación de bandas juveniles de uno u otro signo porque no nos olvidemos que las bandas juveniles son de signos diferentes, pero que existen varias.

Al final, hacer de alguna manera una declaración y expresar el desprecio por aquellos que practican la xenofobia, la discriminación y desde luego no consentirla de ninguna de las maneras en nuestra comunidad ni en ninguna comunidad, hay que combatirla con toda la fuerza posible, esto es lo que pienso. Muchas gracias.

EL SR. DIRECTOR DE *DIARIO DE IBIZA* (Joan Serra i Tur):

No sé si he captat totes les preguntes, si me'n deix alguna, recordi-m'ho. Sobre la possibilitat o conveniència d'adaptar els llenguatge dels mitjans de comunicació al llenguatge dels joves, déu vos guard! Si haguéssim d'escriure com escriuen els al·lots els missatges de mòbil o els que escriuen mitjançant internet amb el *messenger*, etc., crec que estaríem empobrint el llenguatge i el que hem de fer és mantenir la seva riquesa i intentar que aprenguin a llegir i a escriure de manera convenient, també mitjançant els mitjans de comunicació. El que sí hem de fer és intentar publicar temes que interessin als joves. Això sí que ho hem d'aconseguir i això és un rept

important perquè en una època en la qual els joves fugen dels mitjans escrits, van cap als mitjans audiovisuals i sobretot cap a internet, poder tenir temes que els interessin significa que podem fer clients, és a dir, que podem fer lectors, cosa bastant complicada en aquest moment i en aquesta societat que està ja immersa en un altre àmbit de comunicació, sobretot com dic audiovisual i digital.

Quant a les mesures que prenem per garantir que no hi hagi intromissions il·legítimes en els drets a la intimitat, a la pròpia imatge, etc., dels infants, home!, tots els que podem. Aquí el que practicam, al manco en el cas del *Diari d'Eivissa* és el que en castellà es diu *exceso de celo*. Procuram no haver d'arribar al límit i tot el que ens puguem imaginar que pot contribuir a identificar un al·lot en una situació desfavorable directament no es publica. Això que tenc aquí són les normes d'estil del *Diari d'Eivissa*, estan fetes amb aquest text que ara li llegiré l'any 93, però ja venien d'un diari anterior al qual jo estava, per tant, són bastant anteriors a la Llei de protecció jurídica del menor.

Les normes sobre protecció de la imatge d'al·lots i menors que tenim i aplicam des de fa, ja li dic, molts d'anys diu que "els periodistes de *Diari d'Eivissa* han de protegir escrupolosament tant en el text com en les fotografies la identitat i la imatge d'al·lots o menors que puguin aparèixer a informacions negatives o poc grates. Per això, especialment en el tractament gràfic s'hauran de tenir en compte les següents normes generals: Els al·lots o els menors no han d'aparèixer en plans que resultin reconeixadors excepte en casos d'informacions inequívocament positives de les quals siguin protagonistes. Per exemple quan són guanyadors de premis o competicions esportives o en activitats culturals o festives de caràcter popular o infantil o quan la seva presència a les fotografies sigui inevitable o no es disposi d'una alternativa gràfica per il·lustrar una informació, en aquest cas es recorrerà a desfigurar el rostre, fer un tractament *pixelitzat* o el que sigui, mitjançant el tractament informàtic per tal de fer-lo irreconeixedor i protegir així la seva identitat. És preferible en tot cas prendre fotografies en les quals els menors apareguin en posicions que impedeixin ser reconeguts".

Això, ja dic és molt anterior a la Llei de protecció jurídica del menor, la qual cosa vol dir que, almenys al diaris o als mitjans de comunicació on jo he tengut alguna responsabilitat, hem intentat que aquesta protecció fos una protecció que s'aplicàs escrupolosament i sense cap mirament.

Finalment, no he entès massa bé allò dels mitjans de comunicació i la violència mediàtica, no sé què considera violència mediàtica, crec que per part..., no sé si potser m'equivoc en l'apreciació, que hi ha mitjans que contribueixen a estimular comportament violents per part de grups d'al·lots? Sí, n'hi ha, és a dir, no tenc per principi actituds corporativistes i abomino de moltes coses que fan molts de companys meus i molts altres mitjans de comunicació. Li puc parlar del que pens i de com ho intent plasmar al diari que dirigesc on hi tenc alguna responsabilitat, però evidentment crític de la manera més dura possible tots aquests comportaments que puguin animar o que puguin emparar o protegir d'alguna manera aquests comportaments o aquestes incitacions a la violència entre grups d'al·lots o entre joves.

EL SR. DIRECTOR DE *BALEARES SIN FRONTERAS*
(Juan Pablo Blanco i Abadía):

Diputada Encarnación, le voy a responder a las dos últimas preguntas a las cuales me hace referencia. En la primera, creo que sí hay diferencia entre los jóvenes inmigrantes y los nacidos aquí. Creo que las diferencias las hacemos los adultos, así de sencillo, y en este sentido podríamos abordar dos problemáticas, si vamos a hablar de problemáticas, que los medios de comunicación abordan en este momento, como es el tema de la lengua.

Yo creo que con el tema de la lengua se está..., esto se está volviendo un negocio, y es un negocio rentable para vender más periódicos, en el sentido de que pienso que..., tanto es respetable la lengua castellana como la lengua catalana, y en este sentido pienso que a los medios de comunicación se está yendo la mano. ¿Por qué?, porque se está maximizando este tema. ¿Y por qué traigo a colación esto?, porque aquí están involucrados los menores, los muchachos escolarizados y la gente inmigrante. Yo creo que en este sentido no debe haber ningún tipo de problema ni los medios de comunicación deben magnificar este tema. Se trata simplemente yo creo de que las autoridades en este sentido, pienso yo que hay un gran vacío, y esto tiene que ver con su segunda pregunta, hay un gran vacío digamos de tratar que si los jóvenes inmigrantes no dominan la lengua catalana darles un poquito más de recursos educativos, tratar de flexibilizar la ley educativa para que los jóvenes accedan y aprendan como debe ser la lengua propia de las Islas Baleares. Pero, repito, en ese sentido los medios de comunicación están sacando bastante provecho.

Respecto a su segunda pregunta, la discriminación yo pienso que aquí y en cuanto a la formación de bandas juveniles, yo creo que..., no creo que haya discriminación, y en este sentido, diputada, creo que en este momento, y lo he dicho en varios editoriales del periódico, ya centrándome exclusivamente al tema periodístico de *Baleares sin Fronteras*, la población inmigrante tiene gran parte de culpa, la familias, o de responsabilidad, porque muchas de las familias vienen aquí a trabajar, descuidan a sus hijos, los dejan muchas horas solos; entonces aquí no hay problema de discriminación, aquí hay problema de falta de formación en el hogar, y si usted encuentra falta de formación en el hogar va a ser muy difícil que afuera de pronto se canalice la formación de una manera mejor para estos menores.

EL SR. DIRECTOR DEL *DIARIO DE IBIZA* (Joan Serra i Tur):

Si em permeten, abans en Juan Pablo ha tocat un tema que és important i que en alguns casos pot tenir també incidència en els drets dels menors, parlava del tema de la llengua. Un tema que aparentment no hauria d'afectar els drets dels menors, almenys drets fonamentals dels menors, hem vist recentment com en el cas d'Eivissa una informació que *Diari d'Eivissa* va publicar, sense citar el nom del protagonista, s'ha convertit en el cas Olaf. Quants d'alumnes, dels 15.000 escolars i docents que hi deu haver a Eivissa i Formentera, tenen aquest nom? És a dir, denominar això "cas Olaf" és tant com retratar i dir automàticament qui és el protagonista i assenyalar-lo directament.

Tot això per què?, per aconseguir què? És a dir, no es podia fer la mateixa informació, defensar els mateixos principis, fer les mateixes reivindicacions, sense dir que això és el cas Olaf i sense donar referències tan clares de la personalitat d'aquest al·lot? Per a mi és una mostra, un exemple de com els mitjans de comunicació hem de ser molt escrupolosos, perquè qualsevol actuació que pareix innòcua acaba tenint conseqüències o acaba atropellant drets fonamentals dels infants.

LA SRA. PRESIDENTA:

Moltes gràcies, Sr. Serra, Sr. Blanco. Algun altre diputat o grup parlamentari vol intervenir? No?

Bé, doncs donam per acabada la sessió. Agraïm la presència del Sr. Blanco i del Sr. Serra, i s'aixeca la sessió. Moltes gràcies.

DIARI DE SESSIONS
DEL
PARLAMENT
DE LES
ILLES BALEARS

Redacció i Administració
PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS
C/ Palau Reial, 8
07001 PALMA

Imp. Parlament de les Illes Balears. Palma